

Briselē, 2023. gada 30. jūnijā
(OR. en)

11146/23

ECOFIN 671
UEM 205
SOC 497
EMPL 348
COMPET 692
ENV 771
EDUC 284
RECH 316
ENER 407
JAI 917
GENDER 148
ANTIDISCRIM 142
JEUN 186
SAN 423

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Iepri. dok. Nr.:	9841/1/23 REV 1
K-jas dok. Nr.:	COM(2023) 616 final
Temats:	PADOMES IETEIKUMS par Luksemburgas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Luksemburgas 2023. gada stabilitātes programmu

Pielikumā ir pievienots minētais Padomes ieteikuma projekts, kas apspriests Padomē un Eiropadomē, pamatojoties uz Komisijas Ieteikumu COM(2023) 616 final.

PADOMES IETEIKUMS

(... gada ...)

**par Luksemburgas 2023. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu
par Luksemburgas 2023. gada stabilitātes programmu**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību ², un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

² OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 ³, ar ko tika izveidots Atveseļošanas un noturības mehānisms ("mehānisms"), stājās spēkā 2021. gada 19. februārī. Mehānisms nodrošina finansiālu atbalstu dalībvalstīm reformu un investīciju īstenošanai, tādējādi radot Savienības finansētu fiskālo stimulu. Atbilstīgi Eiropas pusgada prioritātēm mehānisms sekmē ekonomikas un iekļaujošu atveseļošanu un ilgtspējīgu un izaugsmi veicinošu reformu un investīciju īstenošanu, jo īpaši reformas un investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās veicināšanai un dalībvalstu tautsaimniecību noturības stiprināšanai. Tas arī palīdz stiprināt publiskās finanses un veicināt izaugsmi un darbvietu radīšanu vidējā termiņā un ilgtermiņā, uzlabot teritoriālo kohēziju Savienībā un atbalstīt Eiropas sociālo tiesību pīlāra turpmāko īstenošanu. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 11. panta 2. punktu 2022. gada 30. jūnijā tika atjaunināta katrai dalībvalstij paredzētā maksimālā finanšu iemaksa no mehānisma.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

- (2) Komisija 2022. gada 22. novembrī pieņēma 2023. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2023. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Eiropadome 2023. gada 23. martā apstiprināja 2023. gada ilgtspējīgas izaugsmes pētījumā izvirzītās prioritātes, kuras ir vērstas uz konkurētspējīgas ilgtspējas četrām dimensijām. Komisija 2022. gada 22. novembrī uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma arī 2023. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā tā norādīja Luksemburgu kā vienu no dalībvalstīm, kuras var skart vai apdraudēt nelīdzsvarotība un par kurām būs jāizstrādā padziļināts pārskats. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī atzinumu par Luksemburgas 2023. gada budžeta plāna projektu. Komisija pieņēma arī ieteikumu Padomes ieteikumam par eurozonas ekonomikas politiku un priekšlikumu attiecībā uz 2023. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana. Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ⁴ ("2023. gada ieteikums par eurozonu") Padome pieņēma 2023. gada 16. maijā un Vienoto nodarbinātības ziņojumu – 2023. gada 13. martā.
- (3) Lai gan Savienības valstu tautsaimniecības demonstrē ievērojamu noturību, ģeopolitiskajam kontekstam joprojām ir negatīva ietekme. Tā kā Savienība nelokāmi solidarizējas ar Ukrainu, Savienības ekonomikas un sociālās politikas programma ir vērsta uz to, lai īstermiņā mazinātu enerģētikas krīzes negatīvo ietekmi gan uz mazaizsargātām mājsaimniecībām, gan uzņēmumiem un lai turpinātu centienus īstenot zaļo un digitālo pārkārtošanos, atbalstītu ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, aizsargātu makroekonomikas stabilitāti un palielinātu noturību vidējā termiņā. Tajā liela uzmanība ir pievērsta arī Savienības konkurētspējas un produktivitātes palielināšanai.

⁴ Padomes Ieteikums (2023. gada 16. maijs) par eurozonas ekonomikas politiku (OV C 180, 23.5.2023., 1. lpp.).

- (4) Komisija 2023. gada 1. februārī nāca klajā ar paziņojumu "Zaļā kursa industriālais plāns neto nulles emisiju laikmetam" ("Zaļā kursa industriālais plāns"). Zaļā kursa industriālā plāna mērķis ir uzlabot Savienības neto nulles emisiju industrijas konkurētspēju un atbalstīt ātru pārkārtošanos uz klimatneitralitāti. Tas papildina Eiropas zaļā kursa un *REPowerEU* ietvaros īstenotos centienus. Tā mērķis ir arī veicināt labvēlīgākus apstākļus tādu neto nulles emisiju tehnoloģiju un produktu Savienības ražošanas jaudas izvēršanai, kas vajadzīgi Savienības vērienīgo klimatisko mērķrādītāju sasniegšanai, un nodrošināt piekļuvi attiecīgām kritiski svarīgām izejvielām, tostarp, diversificējot piegādes avotus, pienācīgi izmantojot ģeoloģiskos resursus dalībvalstīs un maksimāli palielinot izejvielu reciklēšanu. Zaļā kursa industriālā plāna pamatā ir četri pīlāri: prognozējama un vienkāršota normatīvā vide, ātrāka piekļuve finansējumam, prasmju pilnveidošana un atvērta tirdzniecība noturīgām piegādes ķēdēm. Komisija 2023. gada 16. martā nāca klajā ar papildu paziņojumu "ES ilgtermiņa konkurētspēja: skatījums pēc 2030. gada", kas strukturēts atbilstoši deviņiem savstarpēji pastiprinošiem virzītājspēkiem ar mērķi strādāt, lai panāktu izaugsmi veicinošu tiesisko regulējumu. Paziņojumā ir noteiktas politikas prioritātes, kuru mērķis ir aktīvi nodrošināt strukturālus uzlabojumus, mērķtiecīgas investīcijas un regulatīvus pasākumus Savienības un tās dalībvalstu ilgtermiņa konkurētspējai. Turpmāk sniegtie ieteikumi palīdz īstenot minētās prioritātes.
- (5) 2023. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norises turpinās atbilstoši mehānisma īstenošanai. Lai īstenotu Eiropas pusgada politikas prioritātes, joprojām ir svarīgi pilnībā īstenot atveseļošanas un noturības plānus, jo ar šiem plāniem ir paredzēts izpildīt visus iepriekšējos gados konkrētām valstīm adresētos attiecīgos ieteikumus vai arī to būtisku daļu. Konkrētām valstīm adresētie 2019., 2020. un 2022. gada ieteikumi joprojām ir vienlīdz svarīgi attiecībā uz atveseļošanas un noturības plāniem, kas pārskatīti, atjaunināti vai grozīti saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 14., 18. un 21. pantu.

- (6) 2023. gada 27. februārī pieņemtās Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2023/435 ⁵ ("*REPowerEU* regula") mērķis ir ātri izbeigt Savienības atkarību no Krievijas fosilās degvielas importa. Tas veicinās enerģētisko drošību un Savienības energoapgādes dažādošanu, vienlaikus palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu, enerģijas uzkrāšanas iespējas un energoefektivitāti. *REPowerEU* regula sniedz iespēju dalībvalstīm savos nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos pievienot jaunu *REPowerEU* nodaļu, lai tiktu finansētas galvenās reformas un investīcijas, kas palīdzēs sasniegt *REPowerEU* mērķus. Minētās reformas un investīcijas arī palīdzēs uzlabot Savienības neto nulles emisiju industrijas konkurētspēju, kā izklāstīts Zaļā kursa industriālajā plānā, un īstenot konkrētām valstīm saistībā ar enerģiju adresētos ieteikumus, kas dalībvalstīm sniegti 2022. gadā un attiecīgā gadījumā 2023. gadā. Ar *REPowerEU* regulu tiek ieviesta jauna neatmaksājama finansiālā atbalsta kategorija, kas darīta pieejama dalībvalstīm, lai tiktu finansētas jaunas ar enerģētiku saistītas reformas un investīcijas saskaņā ar to atveseļošanas un noturības plāniem.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/435 (2023. gada 27. februāris), ar ko groza Regulu (ES) 2021/241 attiecībā uz *REPowerEU* nodaļām atveseļošanas un noturības plānos un groza Regulas (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 un (ES) 2021/1755 un Direktīvu 2003/87/EK (OV L 63, 28.2.2023., 1. lpp.).

- (7) Komisija 2023. gada 8. martā pieņēma paziņojumu, kurā sniegtas fiskālās politikas norādes 2024. gadam ("2023. gada 8. marta paziņojums"). Tā mērķis ir atbalstīt dalībvalstis stabilitātes un konverģences programmu sagatavošanā un tādējādi stiprināt politikas koordināciju. Komisija atgādināja, ka Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējā izņēmuma klauzula 2023. gada beigās tiks deaktivēta. Komisija aicināja panākt, lai fiskālā politika 2023.–2024. gadā nodrošinātu parāda atmaksājamību vidējā termiņā un ilgtspējīgā veidā veicinātu potenciālu izaugsmi, un aicināja dalībvalstis savās 2023. gada stabilitātes un konverģences programmās izklāstīt, kā to fiskālie plāni nodrošinās Līgumā noteiktās atsaucēs vērtības 3 % no iekšzemes kopprodukta (IKP) ievērošanu un ticamu un nepārtrauktu parāda samazināšanu vai parāda saglabāšanu piesardzīgā līmenī vidējā termiņā. Komisija arī aicināja dalībvalstis pakāpeniski atteikties no valsts fiskālajiem pasākumiem, kas tika ieviesti, lai aizsargātu mājsaimniecības un uzņēmumus no enerģijas cenu satricinājuma, sākot ar vismazāk mērķorientētajiem pasākumiem. Tā norādīja, ka gadījumā, ja, atkārtojoties ar enerģijas cenām saistītajam spiedienam, būtu nepieciešams pagarināt atbalsta pasākumu darbības laiku, šādiem dalībvalstu pasākumiem vajadzētu būt mērķorientētākiem, atbalstot tieši neaizsargātās mājsaimniecības un uzņēmumus. Komisija norādīja, ka fiskālie ieteikumi būtu izsakāmi skaitļos un diferencējami. Turklāt, kā ierosināts Komisijas 2022. gada 9. novembra paziņojumā par ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformas ievirzēm, fiskālie ieteikumi tiktu formulēti, pamatojoties uz neto primārajiem izdevumiem. Komisija ieteica visām dalībvalstīm turpināt aizsargāt valsts finansētās investīcijas un nodrošināt mehānisma un citu Savienības fondu efektīvu izmantošanu, jo īpaši, ņemot vērā zaļās un digitālās pārkārtošanās un noturības mērķus. Komisija norādīja, ka ierosinās Padomei 2024. gada pavasarī sākt uz budžeta deficītu balstītas pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras, pamatojoties uz izpildes datiem par 2023. gadu un ievērojot spēkā esošās tiesību normas.

- (8) Komisija 2023. gada 26. aprīlī nāca klajā ar tiesību aktu priekšlikumiem Savienības ekonomikas pārvaldības noteikumu visaptverošas reformas īstenošanai. To galvenais mērķis ir uzlabot valsts parāda atmaksājamību un ar reformu un investīciju palīdzību veicināt ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi visās dalībvalstīs. Komisijas priekšlikumu mērķis ir uzlabot valstu līdzatbildību, vienkāršot sistēmu un virzīties uz lielāku vidēja termiņa mērķi apvienojumā ar efektīvu un saskaņotāku izpildi. Saskaņā ar Padomes 2023. gada 14. marta secinājumiem par ievirzēm ES ekonomikas pārvaldības sistēmas reformai mērķis ir 2023. gadā pabeigt leģislatīvo darbu.
- (9) Luksemburga savu atveseļošanas un noturības plānu saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 18. panta 1. punktu iesniedza Komisijai 2021. gada 21. aprīlī. Ievērojot Regulas (ES) 2021/241 19. pantu, Komisija novērtēja atveseļošanas un noturības plāna atbilstību, efektivitāti, lietderīgumu un saskanīgumu saskaņā ar minētās regulas V pielikumā izklāstītajām novērtēšanas vadlīnijām. Padome 2021. gada 13. jūlijā pieņēma Īstenošanas lēmumu par Luksemburgas atveseļošanas un noturības plāna novērtējuma apstiprināšanu ⁶. Maksājuma daļas tiek darītas pieejamas ar nosacījumu, ka Komisija saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 24. panta 5. punktu ir pieņēmusi lēmumu, kurā konstatēts, ka Luksemburga ir apmierinoši izpildījusi attiecīgos atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija noteikti Padomes īstenošanas lēmumā. Apmierinoša izpilde nozīmē arī to, ka nav bijis regresa attiecībā uz iepriekšējo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanu.

⁶ ST 10155/21 INIT; ST 10155/21 ADD 1.

- (10) Luksemburga 2023. gada 28. aprīlī iesniedza savu 2023. gada valsts reformu programmu un 2023. gada 27. aprīlī – 2023. gada stabilitātes programmu atbilstoši Regulas (EK) Nr. 1466/97 4. panta 1. punktam. Lai ņemtu vērā abu programmu savstarpējo saistību, tās izvērtētas vienlaikus. Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 27. pantu 2023. gada valsts reformu programma atspoguļo arī Luksemburgas pienākumu divreiz gadā ziņot par panākto progresu atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā.
- (11) Komisija 2023. gada ziņojumu par Luksemburgu publicēja 2023. gada 24. maijā. Tajā tika izvērtēts, kā Luksemburga ir īstenojusi attiecīgos konkrētai valstij adresētos ieteikumus, ko Padome pieņēma laikposmā no 2019. līdz 2022. gadam, un kā Luksemburga īsteno atveseļošanas un noturības plānu. Balstoties uz minēto analīzi, ziņojumā par valsti bija norādīti trūkumi attiecībā uz tādu problēmjaudājumu risināšanu, kuri nav ietverti vai ir tikai daļēji ietverti atveseļošanas un noturības plānā, kā arī jauni un nupat iezīmējušies problēmjaudājumi. Tajā bija arī novērtēts Luksemburgas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un Savienības pamatmērķu sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības mazināšanas jomā, kā arī progress Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

- (12) Komisija saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu izstrādāja padziļinātu pārskatu par Luksemburgu un tā rezultātus publicēja 2023. gada 24. maijā. Komisija secināja, ka Luksemburgā nav makroekonomikas nelīdzsvarotības. Konkrētāk, neaizsargātība saistībā ar augstajām mājokļu cenām un augsto mājstaimniecību parādu pēdējā laikā ir palielinājusies, taču kopumā šķiet, ka tā līdz šim ir ierobežota, un paredzams, ka vidējā termiņā tā mazināsies. Spēcīgs iedzīvotāju skaita pieaugums kopā ar pieaugošiem hipotekārajiem kredītiem, ko stimulēja fiskālais atbalsts, ir palielinājis pieprasījumu pēc mājokļiem, savukārt piedāvājumu ierobežo tas, ka ir maz apbūvei pieejamas zemes, kā arī zemes īpašumu uzkrāšana. Arvien pieaugošā atšķirība starp mājokļu pieprasījumu un piedāvājumu ir izraisījusi mājokļu cenu spēcīgu pieaugumu, pieaug arī mājokļu cenu pārāk augstas novērtēšanas risks un pasliktinās mājokļu pieejamība cenas ziņā. Procentu likmju pieaugums ir izraisījis pavērsienu tirgū: mājokļu cenas 2022. gada beigās acīmredzami samazinājās, un mājokļu darījumu skaits strauji saruka. Tomēr nav gaidāma krasa mājokļu cenu korekcija, jo ienākumu līmenis joprojām ir labs un paredzams, ka piedāvājuma deficīts turpināsies. Mājstaimniecību parāds izmantojamo ienākumu ziņā ir ļoti liels, un tas ir palielinājies, savukārt aizņēmumi 2022. gada beigās nedaudz samazinājās. Arī mājstaimniecību finanšu aktīvi ir ievērojami, līdz ar augstāku ienākumu un labklājības līmeni pieaug parādsaistības, un banku sektors ir stabils, kas kopumā mazina makrofinansiālos riskus. Papildu politikas centieni, piemēram, pastiprināt un par prioritāti noteikt neseno pasākumu pieņemšanu un īstenošanu, tostarp periodiskie nodokļi, kuru mērķis ir palielināt apbūvējamās zemes piedāvājumu, apvienojumā ar notiekošo zemes izmantošanas plānošanas reformu, varētu palīdzēt palielināt mājokļu piedāvājumu, jo īpaši, nodrošinot cenas ziņā pieejamus un sociālus mājokļus, kas paredzēti tiem, kuriem tie visvairāk nepieciešami. Varētu uzlabot arī īres tirgus efektivitāti. Turklāt, samazinot hipotekāro procentu atskaitījumus, kas nesen tika ievērojami palielināti, tiktu mazināti fiskālie stimuli aizņemties, kas veicina augstās mājokļu cenas.

- (13) Saskaņā ar *Eurostat* validētajiem datiem Luksemburgas vispārējās valdības budžeta deficīts samazinājās no 0,7 % no IKP 2021. gadā līdz 0,2 % 2022. gadā, savukārt vispārējās valdības parāds nedaudz palielinājās no 24,5 % no IKP 2021. gada beigās līdz 24,6 % 2022. gada beigās.
- (14) Vispārējās valdības bilanci ir ietekmējuši fiskālās politikas pasākumi, kas veikti, lai mazinātu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi. Šādi fiskālās politikas ieņēmumus samazinoši pasākumi 2022. gadā ietvēra produktu nodokļu samazināšanu ar mērķi pazemināt patēriņa cenu benzīnam, dīzeļdegvielai un kurināmajam par 7,5 centiem litrā, savukārt fiskālās politikas izdevumus palielinoši pasākumi ietvēra enerģijas nodokļa kredīta ⁷ ieviešanu, atbalstu uzņēmumiem, kurus ietekmēja augošās enerģijas cenas, un gāzes cenu pieauguma ierobežošanu. Komisija lēš, ka minēto pasākumu neto budžeta izmaksas 2022. gadā atbildīs 0,5 % no IKP. Vispārējās valdības bilanci ir ietekmējušas arī budžeta izmaksas, kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu no Ukrainas pārvietotajām personām un kas tiek lēstas 0,1 % apmērā no IKP 2022. gadā. Tajā pašā laikā ar Covid-19 krīzi saistītu pagaidu ārkārtas pasākumu aplēstās izmaksas samazinājās no 1,0 % 2021. gadā līdz 0,2 % no IKP 2022. gadā.
- (15) Padome 2021. gada 18. jūnijā ieteica Luksemburgai ⁸ 2022. gadā īstenot atbalstošu fiskālo nostāju, kas ietver stimulējošo iedarbību, kuru nodrošina mehānisms, un saglabāt valsts finansētās investīcijas.

⁷ Maksājamie nodokļu kredīti var pārsniegt nodokļu saistības un ietekmēt personas, kas nav nodokļu maksātāji, kā arī nodokļu maksātājus; tāpēc tos klasificē kā izdevumus nacionālajos kontos (EKS 2010, 20.167. un 20.168. pants).

⁸ Padomes Ieteikums (2021. gada 18. jūnijs), ar ko sniedz Padomes atzinumu par Luksemburgas 2021. gada stabilitātes programmu (OV C 304, 29.7.2021., 73. lpp.).

- (16) Saskaņā ar Komisijas aplēsēm fiskālā nostāja⁹ 2022. gadā bija atbalstoša, proti, -0,9 % no IKP, kā ieteikusi Padome. Luksemburga atbilstoši Padomes ieteikumam turpināja atbalstīt atveseļošanu ar investīcijām, ko finansē no mehānisma. No mehānisma dotācijām un citiem Savienības fondiem finansētie izdevumi 2022. gadā sasniedza 0,1 % no IKP (0,1 % no IKP 2021. gadā). Valsts finansētajām investīcijām bija neitrāla ietekme uz fiskālo nostāju¹⁰. Tādēļ Luksemburga saglabāja valsts finansētās investīcijas, kā ieteikusi Padome. Vienlaikus valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot jaunus ieņēmumu pasākumus) pieaugumam bija ekspansīva ietekme 1,3 procentpunktu apmērā uz fiskālo nostāju. Minētā ievērojamā ekspansīvā ietekme ietvēra papildu ietekmi, ko radīja pasākumi, kas veikti, lai mazinātu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi (papildu neto budžeta izmaksas 0,5 % no IKP), kā arī izmaksas, kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu no Ukrainas pārvietotajām personām (0,1 % no IKP). Vienlaikus neto primāro kārtējo izdevumu pieaugumu veicināja arī subsīdijas, citi kārtējie izdevumi un starppatēriņš (0,3 % no IKP). Tādēļ Luksemburga pietiekami nekontrolēja valsts finansēto kārtējo izdevumu pieaugumu. Valsts finansēto kārtējo izdevumu ievērojamā ekspansīvā ietekme bija tikai daļēji saistīta ar pasākumiem enerģijas cenu pieauguma ekonomiskās un sociālās ietekmes novēršanai, kā arī izmaksām, kas saistītas ar pagaidu aizsardzības piedāvāšanu pārvietotajām personām no Ukrainas.

⁹ Fiskālā nostāja tiek mērīta, vadoties pēc izmaiņām primārajos izdevumos (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus), neierēķinot ar Covid-19 krīzi saistītos pagaidu ārkārtas pasākumus, taču ietverot no mehānisma un citu Savienības fondu neatmaksājama atbalsta (dotācijām) finansētos izdevumus, kas attiecināmi uz vidēja termiņa potenciālo izaugsmi. Sīkāku informāciju sk. fiskālās statistikas tabulu 1. izcēlumā.

¹⁰ Citiem valsts finansētiem kapitālizdevumiem bija bremzējoša ietekme 0,4 procentpunktu apmērā no IKP, jo samazinājās "Citi kapitāla pārvedumi", kas galvenokārt saistīti ar uzņēmējdarbības atbalsta un atveseļošanas palīdzības pakāpenisku izbeigšanu saistībā ar Covid-19 pandēmiju (Atveseļošanas un solidaritātes fonds uzņēmumiem).

- (17) 2023. gada stabilitātes programmas budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomikas scenārijs par 2023. gadu un turpmāko periodu ir labvēlīgāks nekā Komisijas 2023. gada pavasara prognoze. Valdība prognozē, ka reālais IKP 2023. gadā pieaugs par 2,4 % un 2024. gadā – par 3,8 %. Salīdzinājumam – Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts zemāks reālā IKP pieaugums, proti, 1,6 % 2023. gadā un 2,4 % 2024. gadā, galvenokārt tāpēc, ka samazināsies neto eksporta izaugsmes ietekme 2023. gadā un iekšzemes pieprasījums 2024. gadā ¹¹.
- (18) Valdība savā 2023. gada stabilitātes programmā plāno, ka vispārējās valdības balance 2023. gadā pasliktināsies līdz deficītam 1,5 % apmērā no IKP. Pasliktināšanās 2023. gadā galvenokārt atspoguļo papildu pasākumus mājsaimniecību un uzņēmumu ienākumu atbalstam augsto enerģijas cenu un inflācijas dēļ. Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu ir sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP palielināsies no 24,6 % 2022. gada beigās līdz 26,1 % 2023. gada beigās. Saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi valdības budžeta deficīts 2023. gadā būs 1,7 % no IKP. Saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi tas ir nedaudz lielāks nekā 2023. gada stabilitātes programmā prognozētais deficīts, galvenokārt sakarā ar nedaudz mazākiem nodokļu ieņēmumiem. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē ir plānota nedaudz mazāka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP, proti, 25,9 % 2023. gada beigās. Saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi atšķirība ir saistīta ar lielāku nominālā IKP pieaugumu 2023. gadā.

¹¹ Attiecībā uz nominālo IKP situācija ir nedaudz atšķirīga; 2023. gada stabilitātes programmā tiek prognozēts, ka nominālā IKP pieauguma temps būs 4,7 % 2023. gadā un 6,0 % 2024. gadā, savukārt Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts augstāks rādītājs 7,1 % apmērā 2023. gadā un salīdzināms rādītājs 5,9 % apmērā 2024. gadā.

- (19) Sagaidāms, ka vispārējās valdības bilanci 2023. gadā joprojām ietekmēs pasākumi, kas veikti, lai mazinātu enerģijas cenu pieauguma ekonomisko un sociālo ietekmi. Tie ietver pasākumus, kas pagarināti no 2022. gada, jo īpaši gāzes cenu pieauguma ierobežošanu, subsidējot mājsaimniecību enerģijas izmaksas un tīkla maksas, elektroenerģijas cenu stabilizēšanu, izmantojot subsīdijas mājsaimniecībām, un pasākumus uzņēmumu atbalstam, kā arī jaunus pasākumus. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē atbalsta pasākumu neto budžeta izmaksas tiek prognozētas 1,1 % apmērā no IKP 2023. gadā ¹². Daži pasākumi 2023. gadā ir vērsti uz visneaizsargātākajām mājsaimniecībām vai uzņēmumiem, bet vairākums pasākumu nav iestrādāts cenas signāls, kas rosina samazināt enerģijas patēriņu un palielināt energoefektivitāti. Rezultātā Komisijas 2023. gada pavasara prognozē tiek lēsts, ka mērķtiecīgo atbalsta pasākumu summa, kas jāņem vērā novērtējumā par atbilstību Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikumam ¹³, veidos 0,6 % no IKP 2023. gadā (salīdzinājumā ar 0,4 % no IKP 2022. gadā).
- (20) Savā 2022. gada 12. jūlija ieteikumā Padome ieteica Luksemburgai rīkoties, lai nodrošinātu, ka 2023. gadā valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums atbilst kopumā neitrālai fiskālās politikas nostājai ¹⁴, ņemot vērā to, ka turpinās pagaidu un mērķorientēta atbalsta sniegšana pret enerģijas cenu kāpumu visneaizsargātākajām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kā arī personām, kas bēg no Ukrainas. Luksemburgai vajadzētu būt gatavai kārtējos izdevumus pielāgot mainīgajai situācijai. Luksemburgai tika arī ieteikts palielināt publiskās investīcijas, kas sekmētu zaļo un digitālo pārkārtošanos un enerģētisko drošību, ņemot vērā *REPowerEU* iniciatīvu, tostarp, izmantojot mehānismu un citus Savienības fondus.

¹² Šis skaitlis atspoguļo minēto pasākumu gada budžeta izmaksu līmeni, ietverot kārtējos ieņēmumus un izdevumus, kā arī – attiecīgā gadījumā – kapitālizdevumu pasākumus.

¹³ Padomes Ieteikums (2022. gada 12. jūlijs) par Luksemburgas valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Luksemburgas 2022. gada stabilitātes programmu (OV C 334, 1.9.2022., 128. lpp.).

¹⁴ Pamatojoties uz Komisijas 2023. gada pavasara prognozi, Luksemburgas potenciālās izlaidis pieauguma aplēse vidējā termiņā (10 gadu vidējais rādītājs), kuru izmanto fiskālās nostājas noteikšanai, nominālā izteiksmē ir 7,8 %.

- (21) Saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi fiskālā nostāja 2023. gadā, ņemot vērā augsto inflāciju, būs ekspansīva (-1,5 % no IKP). Fiskālā nostāja 2022. gadā bija ekspansīva (-0,9 % no IKP). Prognozēts, ka valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) pieaugumam 2023. gadā būs ekspansīva ietekme 1,3 procentpunktu apmērā uz fiskālo nostāju. Tas ietver mērķorientēto atbalsta pasākumu izmaksu pieaugumu par 0,3 % no IKP mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kas ir visneaizsargātākie pret enerģijas cenu pieaugumu. Tāpēc valsts finansēto neto primāro kārtējo izdevumu ekspansīvā ietekme tikai daļēji ir saistīta ar mērķtiecīgo atbalstu mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kas ir visneaizsargātākie pret enerģijas cenu pieaugumu. Valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu (atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus) ekspansīvu pieaugumu cita starpā veicina arī sociālie pabalsti, kas nav natūrā, subsīdijas, kas saistītas ar vispārējiem pasākumiem enerģētikas jomā, pastāvīgs algu pieaugums publiskajā sektorā, vienreizēja iemaksa Savienības budžetā un PVN likmju samazināšana. Prognozētais valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums kopumā neatbilst Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikumam. Tiek prognozēts, ka no mehānisma dotācijām un no citiem Savienības fondiem finansētie izdevumi 2023. gadā sasniegs 0,2 % no IKP, savukārt valsts finansētajām investīcijām būs ekspansīva ietekme uz fiskālo nostāju 0,1 procentpunkta apmērā. Luksemburga plāno finansēt papildu investīcijas, izmantojot mehānismu un citus Savienības fondus, un paredzams, ka tiks saglabātas valsts finansētās investīcijas ¹⁵. Tā plāno finansēt publiskās investīcijas zaļajā un digitālajā pārkārtošanā un enerģētiskajā drošībā, piemēram, sabiedriskā transporta elektrifikācijā, tramvaju un dzelzceļa tīkla stiprināšanā, klimata un enerģētikas fondā fotoelementu paneļu iegādes atbalstam, sabiedrisko pakalpojumu digitalizācijā un digitālo sakaru drošībā (kvantu tehnoloģija), ko daļēji finansē no mehānisma un citiem Savienības fondiem.

¹⁵ Tiek prognozēts, ka citiem valsts finansētajiem kapitālizdevumiem būs neitrāla ietekme uz IKP.

- (22) Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu paredzams, ka vispārējās valdības budžeta deficīts palielināsies, 2024. gadā sasniedzot 1,7 % no IKP. Pieaugums 2024. gadā galvenokārt atspoguļo atbalsta pasākumu paplašināšanu, lai aizsargātu mājsaimniecību un uzņēmumu ienākumus pret inflācijas kāpuma ietekmi. Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu paredzams, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP palielināsies, 2024. gada beigās sasniedzot 27,5 %. Pamatojoties uz prognozes termiņa datumā zināmajiem politikas pasākumiem, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka valdības budžeta deficīts 2024. gadā būs 1,5 % apmērā no IKP. Tas ir nedaudz mazāk nekā 2023. gada stabilitātes programmā prognozētais deficīts, galvenokārt sakarā ar darba ņēmēju atalgojuma un sociālo pārvedumu mazāku pieaugumu saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi. Komisijas 2023. gada pavasara prognozē ir plānota mazāka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP, proti, 27,0 % 2024. gada beigās.
- (23) 2023. gada stabilitātes programmā ir paredzēts pagarināt enerģētikas atbalsta pasākumu termiņu līdz 2024. gada beigām. Komisija pašlaik pieņem, ka enerģētikas atbalsta pasākumu neto izmaksas 2024. gadā būs 0,5 % no IKP ¹⁶ salīdzinājumā ar 1,1 % no IKP 2023. gadā. Minēto aplēšu pamatā ir pieņēmums, ka enerģijas cenas nepalielināsies no jauna. Šķiet, ka enerģētikas atbalsta pasākumi, kurus pašlaik plānots saglabāt 2024. gadā, nav vērsti uz neaizsargātām mājsaimniecībām vai uzņēmumiem. Lielākā daļa no tiem pilnībā nesaglabā cenu signālu, lai samazinātu enerģijas pieprasījumu un palielinātu energoefektivitāti.

¹⁶ Komisijas izstrādātā enerģētikas pasākumu definīcija ietver tikai fiskālās politikas pasākumus, kas tieši ietekmē enerģijas cenas vai nodrošina pagaidu ienākumu atbalstu enerģijas patēriņam. Vispārējie inflācijas atbalsta pasākumi nav klasificēti kā enerģētikas pasākumi, kas izskaidro enerģētikas atbalsta pasākumu prognozēto budžeta izmaksu atšķirību starp 2023. gada stabilitātes programmu un Komisijas 2023. gada pavasara prognozi.

- (24) Regula (EK) Nr. 1466/97 aicina katru gadu uzlabot strukturālo budžeta bilanci vidēja termiņa budžeta mērķa virzienā, par kritēriju nosakot 0,5 % no IKP ¹⁷. Ņemot vērā fiskālās ilgtspējas apsvērumus, saskaņā ar Komisijas aplēsēm būtu atbilstīgi 2024. gadā uzlabot strukturālo bilanci vismaz par 0,3 % no IKP. Lai nodrošinātu šādu uzlabojumu un saskaņā ar Komisijas metodoloģiju, neto valsts finansēto primāro izdevumu ¹⁸ pieaugumam 2024. gadā nevajadzētu pārsniegt 4,8 %, kā atspoguļots šajā ieteikumā. Tajā pašā laikā atlikušie enerģētikas atbalsta pasākumi (ko Komisija pašlaik lēš 1,1 % apmērā no IKP 2023. gadā) būtu pakāpeniski jāizbeidz 2023. gadā, ja enerģijas tirgus attīstība to ļauj un sākot ar vismazāk mērķorientētajiem pasākumiem, un saistītie ietaupījumi būtu jāizmanto, lai samazinātu valdības budžeta deficītu. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm, tas radītu neto primāro izdevumu pieaugumu, kas ir zem 2024. gadam ieteiktā maksimālā pieauguma tempa. Tomēr saskaņā ar Komisijas 2023. gada pavasara prognozi neto valsts finansēto primāro kārtējo izdevumu pieaugums 2023. gadā neatbilst Padomes 2022. gada 12. jūlija ieteikumam. Ja tas apstiprināsies, būtu atbilstīgi 2024. gadā samazināt neto primāro izdevumu pieaugumu.
- (25) Pieņemot, ka politika netiks mainīta, Komisijas 2023. gada pavasara prognozē paredzēts, ka neto valsts finansētie primārie izdevumi 2024. gadā pieaugs par 2,9 %, kas ir zem ieteiktā pieauguma tempa.

¹⁷ Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. pantā arī prasīts veikt korekciju vairāk nekā 0,5 % apmērā no IKP tām dalībvalstīm, kuru valsts parāds pārsniedz 60 % no IKP vai kurās ir izteiktāki parāda atmaksājamības riski.

¹⁸ Neto primāros izdevumus definē kā valsts finansētos izdevumus, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un izņemot procentu izdevumus un cikliskā bezdarba izdevumus.

- (26) Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu sagaidāms, ka valdības investīcijas 2023. un 2024. gadā saglabāsies stabilas, proti, 4,5 % apmērā no IKP. 2023. gada stabilitātes programmā ir minētas reformas un investīcijas, kas, paredzams, veicinās ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi. Minētās reformas un investīcijas ietver investīcijas, kuru mērķis ir veicināt enerģētikas un digitālo pārkārtošanos, kas arī ir daļa no Atveseļošanas un noturības plāna.
- (27) 2023. gada stabilitātes programmā ir izklāstīta vidēja termiņa fiskālā virzība līdz 2027. gadam. Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu tiek prognozēts, ka vispārējās valdības budžeta deficīts pakāpeniski samazināsies, sasniedzot 1,0 % no IKP 2025. gadā un 0,8 % līdz 2026. gadam, un tad mazliet pieaugs līdz 0,9 % 2027. gadā. Tāpēc tiek plānots, ka vispārējās valdības budžeta deficīts saglabāsies zem 3 % no IKP visā programmas aptvertajā laikā. Saskaņā ar 2023. gada stabilitātes programmu sagaidāms, ka vispārējās valdības parāda attiecība pret IKP palielināsies no 27,5 % 2024. gada beigās līdz 29,0 % 2027. gada beigās.

- (28) Demogrāfisko tendenču ietekme uz valdības izdevumiem nākamajās desmitgadēs kļūs izteiktāka, jo paredzams, ka pensionāru skaits uz vienu darba ņēmēju pastāvīgi pieaugs sakarā ar sabiedrības novecošanos un neto migrācijas plūsmu palēnināšanos. Ja politika netiks mainīta, Luksemburga saskarsies ar vienu no Savienībā straujākajiem pensiju izdevumu palielinājumiem kā IKP daļu, kas saskaņā ar prognozēm līdz 2070. gadam divkāršosies līdz aptuveni 18 % no IKP, kas ir augstākais rādītājs Savienībā. Tas radīs ievērojamu valsts parāda pieaugumu, apdraudot valsts finanšu ilgtspēju. Atvēršanās un noturības plānā nav aplūkota pensiju sistēmas ilgtermiņa ilgtspēja. Konkrēti, minētajā plānā nav aplūkota priekšlaicīgas pensionēšanās shēmu negatīvā ietekme un finansiālie stimuli priekšlaicīgi pamest darba tirgu, kas veicina gados vecāku darba ņēmēju zemo nodarbinātības līmeni. Faktiskā pensionēšanās vecuma paaugstināšanai būtu labvēlīga makroekonomiskā ietekme un potenciāls samazināt izdevumus pensijām, jo augstāks gados vecāku darba ņēmēju nodarbinātības līmenis veicinātu ekonomikas izaugsmi. Cīņa pret agresīvu nodokļu plānošanu Savienībā ir būtiska, lai: i) novērstu konkurences izkropļojumus starp uzņēmumiem, ii) nodrošinātu taisnīgu attieksmi pret nodokļu maksātājiem un iii) aizsargātu valsts finanses. Luksemburga ir maza atvērta ekonomika ar lielu starptautisku finanšu nozari, kas būtiskā mērā izskaidro lielu finanšu plūsmu pastāvēšanu. Tomēr minētās plūsmas atspoguļo arī daudzu ārvalstniekiem piederošu uzņēmumu klātbūtni valstī, kuri ir iesaistīti uzņēmuma grupas iekšējā finanšu līdzekļu pārvaldībā. Īpašas bažas rada tas, ka netiek ieturēti nodokļi vai veikti līdzvērtīgi pasākumi attiecībā uz procentu un honorāru maksājumiem uz tādām zemu vai nulles nodokļu jurisdikcijām, kas nav iekļautas Savienības sarakstā ar jurisdikcijām, kuras nesadarbojas ¹⁹. Luksemburgā bāzētu uzņēmumu izejošajiem procentu un honorāru maksājumiem uz trešo valstu jurisdikcijām var piemērot nelielus nodokļus vai tos neaplikt ar nodokļiem, ja šie maksājumi netiek aplikti ar nodokli vai tiek aplikti ar zemu nodokli saņēmējā jurisdikcijā. Luksemburga ir veikusi dažus pasākumus, lai cīnītos pret agresīvu nodokļu plānošanu. Tomēr līdz šim šie pasākumi nav bijuši pietiekami, lai pievērstos tām nodokļu sistēmas iezīmēm, kuras starptautiski uzņēmumi var izmantot, lai iesaistītos agresīvā nodokļu plānošanā.

¹⁹ Padomes secinājumi par pārskatīto ES sarakstu ar jurisdikcijām, kas nodokļu nolūkos nesadarbojas (OV C 64, 21.2.2023., 17. lpp.).

- (29) Saskaņā ar Regulas (ES) 2021/241 19. panta 3. punkta b) apakšpunktu un minētās regulas V pielikuma 2.2. kritēriju, atveseļošanas un noturības plānā ir ietverts plašs savstarpēji pastiprinošu reformu un investīciju kopums, ko paredzēts īstenot līdz 2026. gadam. Pašlaik tiek īstenots Luksemburgas atveseļošanas un noturības plāns. Luksemburga savu pirmo maksājuma pieprasījumu, kas atbilst 26 atskaites punktiem un mērķrādītājiem Padomes īstenošanas lēmumā, iesniedza 2022. gada 28. decembrī par 20 miljonu EUR izmaksu saskaņā ar mehānismu. Komisija 2023. gada 28. aprīlī publicēja pozitīvu sākotnējo novērtējumu. Maksājuma pieprasījums tagad tiek apspriests Padomē. Attiecīgie atskaites punkti un mērķrādītāji ietver "Mājokļu pakta 2.0" reformas stāšanos spēkā, kuras mērķis ir palielināt pašvaldību piedāvāto īres mājokļu piedāvājumu par pieņemamu cenu, investīcijas publiskā sektora digitalizācijā un īpaši drošas komunikācijas attīstībā, darbaspēka prasmju pilnveidi, uzsākot programmu "Nākotnes prasmes", kā arī "tīro" transportlīdzekļu iepirkuma reformu. Luksemburga savu atveseļošanas un noturības plānu iesniedza 2022. gada 11. novembrī, un Padome to apstiprināja 2023. gada 17. janvārī. Paredzams, ka Luksemburga iesniegs *REPowerEU* nodaļu, un tā jau ir nolēmusi pārvietot 128,5 miljonus EUR no *Brexit* korekcijas rezerves uz mehānismu, lai finansētu tās īstenošanu. Jaunās *REPowerEU* nodaļas ātra iekļaušana atveseļošanas un noturības plānā sniegs iespēju finansēt papildu reformas un investīcijas, lai atbalstītu Luksemburgas stratēģiskos mērķus enerģētikas un zaļās pārkārtošanās jomā. Lai nodrošinātu atveseļošanas un noturības plāna, kā arī citas, ārpus minētā plāna tvēruma esošas ekonomikas un nodarbinātības politikas sekmīgu īstenošanu un rezultātā panāktu plašu līdzatbildību par politikas programmu kopumā, joprojām ir svarīgi sistemātiski un efektīvi iesaistīt vietējās un reģionālās iestādes, sociālos partnerus un citas attiecīgās ieinteresētās personas.

- (30) Komisija visus Luksemburgas kohēzijas politikas plānošanas dokumentus apstiprināja 2022. gadā. Kohēzijas politikas programmu ātra īstenošana papildināmībā un sinerģijā ar atveseļošanas un noturības plānu, tostarp *REPowerEU* nodaļu, ir būtiska zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanai, ekonomikas un sociālās noturības palielināšanai un līdzsvarotas teritoriālās attīstības panākšanai Luksemburgā.
- (31) Papildus ekonomiskajām un sociālajām problēmām, kas risinātas atveseļošanas un noturības plānā un kohēzijas politikas programmās, Luksemburga saskaras ar vairākām papildu problēmām, jo īpaši publisko finanšu ilgtermiņa ilgtspēju, kas galvenokārt izriet no pensiju sistēmas, juridiskajām nepilnībām, ko varētu izmantot daudznacionāli uzņēmumi, kuri iesaistās agresīvā nodokļu plānošanā, neaizsargātību saistībā ar augstām mājokļu cenām un mājtsaimniecību parādu, trūkumiem izglītības sistēmā, kas palielina nevienlīdzību, un jautājumiem, kas saistīti ar enerģētikas politiku un zaļo pārkārtošanos, tostarp iespējamiem šķēršļiem pārejai no fosilajām degvielām un problēmām transporta tīklā.

- (32) Skolēnu pamatprasmes un vispārējais sniegums lielā mērā ir atkarīgs no viņu sociālekonomiskās un valodas izcelsmes. Vidējais pamatzināšanu un prasmju līmenis 15 gadu vecumā, ko mēra ESAO Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmā (*PISA*), Luksemburgā ir ievērojami zemāks nekā vidēji Savienībā. Atšķirība starp skolēniem, kuriem ir priekšrocības, un viņu nelabvēlīgā situācijā esošajiem vienaudžiem Luksemburgā ir lielāka nekā jebkurā citā Savienības valstī. Izglītības sistēma nenodrošina visiem skolēniem pamatprasmes, kas nepieciešamas, lai apmierinātu valsts darba tirgus vajadzības. Valsts skolu sistēmā pamatskolās tiek runāts luksemburdiešu valodā, bet lasīt un rakstīt skolēni mācās vācu valodā. Visus priekšmetus (izņemot franču valodu) māca vācu valodā. Tas rada ļoti lielu pieprasījumu pēc valodu prasmēm valstī, kurā tikai vienam no trim skolēniem luksemburdiešu valoda ir pirmā valoda. To 18–24 gadus veco jauniešu īpatsvars, kuri pametuši izglītību un apmācību, nepabeidzot vidējo izglītību, palielinājās no 6,3 % 2018. gadā līdz 8,2 % 2022. gadā. Luksemburga 2022. gada septembrī uzsāka izmēģinājuma projektu četrās pamatskolās, kur skolēni vispirms sāk mācības franču valodā un pēc tam vācu valodā. Ja šī pieeja tiktu izmantota lielākā skaitā skolu, tā varētu palīdzēt uzlabot to skolēnu sniegumu, kuru pirmā valoda nav franču valoda. Luksemburga arī palielināja valsts starptautisko skolu piedāvājumu: sākot ar 2022./2023. gadu, 4 % pirmskolas un pamatskolas skolēnu ir uzņemti šādās skolās, kur par mācību valodu viņi var izvēlēties angļu, franču vai vācu valodu. Ja šī iespēja mācīties vienā pamatvalodā tiktu sniegta lielākai daļai skolēnu, tā varētu būtiski uzlabot skolēnu iespējas sasniegt labākus mācību rezultātus.

- (33) Luksemburgas energosistēmai ir raksturīga liela atkarība no fosilajām degvielām un paļaušanās uz tām. Valsts ir liels enerģijas neto importētājs. Tā ir gandrīz pilnībā atkarīga no primārās enerģijas importa – atkarības līmenis 2021. gadā bija 92 %. Nafta nodrošināja 69 % no Luksemburgas energoresursu struktūras, bet dabasgāze – 18 %, savukārt 12 % veidoja atjaunīgie energoresursi, 2022. gadā sasniedzot 572 MW jaudu. Luksemburga neimportē naftu no Krievijas. Attiecībā uz gāzi atkarība no Krievijas ir ierobežota, jo gandrīz 100 % no Luksemburgas patērētās gāzes tika importēti pa cauruļvadiem no Beļģijas un Vācijas, kas nāk no Norvēģijas un Nīderlandes. Dabasgāzes patēriņš Luksemburgā laikposmā no 2022. gada augusta līdz 2023. gada martam samazinājās par 26 % salīdzinājumā ar vidējo gāzes patēriņu tajā pašā periodā iepriekšējos piecos gados, pārsniedzot samazinājuma mērķrādītāju 15 %, kas noteikts Padomes Regulā (ES) 1369/2022 ²⁰. Luksemburga varētu turpināt centienus uz laiku samazināt gāzes pieprasījumu līdz 2024. gada 31. martam saskaņā ar Padomes Regulu (ES) 2023/706 ²¹.

²⁰ Padomes Regula (ES) 2022/1369 (2022. gada 5. augusts) par koordinētiem gāzes pieprasījuma samazināšanas pasākumiem (OV L 206, 8.8.2022., 1. lpp.).

²¹ Padomes Regula (ES) 2023/706 (2023. gada 30. marts), ar ko groza Regulu (ES) 2022/1369 attiecībā uz pieprasījuma samazināšanas perioda pagarināšanu gāzes pieprasījuma samazināšanas pasākumiem un ziņošanas par to īstenošanu un īstenošanas uzraudzības stiprināšanu (OV L 93, 31.3.2023., 1. lpp.).

- (34) Lai gan Luksemburga ir cieši savstarpēji saistīta gan elektroenerģijas, gan gāzes ziņā, būs vajadzīgas turpmākas investīcijas, gaidot pieaugošo pieprasījumu pēc atjaunīgajiem energoresursiem un elektroenerģijas. Luksemburgai, sasniedzot savus mērķus enerģētikas un klimata jomā, ir jārisina problēma, kas saistīta ar nepietiekamu mājokļu piedāvājumu. Jāveic renovēšana arī esošajam ēku fondam. Dzīvojamo ēku un renovācijas sektors, kuram piemīt 20,8 % no kopējā enerģijas ietaupījuma potenciāla (GWh izteiksmē), ir otrs lielākais līdz 2030. gadam sasniedzamā kumulatīvā enerģijas ietaupījuma potenciāla avots. Aptuveni 89 % dzīvojamo ēku fonda izmanto apkures sistēmas, kuru pamatā ir fosilās degvielas (nafta un dabasgāze). Šajā ziņā būtiska nozīme būs pašvaldībām. Ceļu satiksmes sastrēgumi negatīvi ietekmē ekonomiku un vides ilgtspēju. Transports ir atbildīgs par ievērojamu daļu naftas patēriņa un rada 59 % no kopējām siltumnīcefekta gāzu emisijām, salīdzinājumam – attiecīgais Savienības vidējais rādītājs 2019. gadā bija 24 %. Lai gan Luksemburga pieņēma dažus attiecīgus pasākumus, lai uzlabotu ilgtspējīgu transportu, papildu mērķtiecīgāki pasākumi būtiski palīdzētu samazināt atkarību no naftas un siltumnīcefekta gāzu emisijas. Tas ir atspoguļots Luksemburgas nacionālajā enerģētikas un klimata plānā, kurā noteikts, ka līdz 2030. gadam tās autoparkā jābūt 40 % elektrisku un uzlādējamu transportlīdzekļu. Luksemburga ir sev noteikusi mērķi līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti. Pēdējos gados tā ir guvusi ievērojamus panākumus atjaunīgo energoresursu jomā, taču tā joprojām ir viena no dalībvalstīm, kurās minēto energoresursu īpatsvars ir viszemākais. Lai sasniegtu 2030. gada enerģētikas mērķrādītājus, Luksemburgai būs vēl vairāk jāpalielina ieceru vērienīgums siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai un atjaunīgo energoresursu enerģijas un energoefektivitātes palielināšanai: 25 % enerģijas iegūt no atjaunīgajiem energoresursiem un samazināt enerģijas galapatēriņu no 40 % līdz 44 % salīdzinājumā ar 2007. gadu.

- (35) Darbaspēka un prasmju trūkums nozarēs un profesijās, kas ir svarīgas zaļās pārkārtošanās īstenošanai, tostarp neto nulles emisiju tehnoloģiju ražošanā, ieviešanā un uzturēšanā, rada šķēršļus pārejā uz klimatneitrālu ekonomiku. Lai mazinātu prasmju nepietiekamību un veicinātu darba ņēmēju iekļautību un pārorientēšanu, būtiskas ir kvalitatīvas izglītības un mācību sistēmas, kas reaģē uz mainīgajām darba tirgus vajadzībām, un mērķtiecīgi profesionālās pilnveides un pārkvalifikācijas pasākumi. Lai atraisītu neizmantoto darbaspēka potenciālu, minētajiem pasākumiem ir jābūt pieejamiem, jo īpaši privātpersonām un tajās nozarēs, kurus visvairāk skar zaļā pārkārtošanās. Lai gan Luksemburga ir pastiprinājusi centienus uzlabot darba ņēmēju prasmes un pārkvalifikāciju nozarēs, kurās vērojama lejupslīde vai kuras pārveidojas, dažās profesijās (ieskaitot politikas un plānošanas vadītājus) joprojām trūkst darbaspēka. Minētais darbaspēka trūkums varētu radīt iespējamu šķērslī zaļās pārkārtošanās procesā un *REPowerEU* īstenošanā.
- (36) Padome ir izskatījusi 2023. gada stabilitātes programmu, ņemot vērā Komisijas veikto novērtējumu, un tās atzinums ²² ir atspoguļots 1. ieteikumā.

²² Atbilstīgi Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktam.

- (37) Ņemot vērā ciešās savstarpējās saiknes starp eurozonas dalībvalstu tautsaimniecībām un to kolektīvo devumu ekonomiskās un monetārās savienības darbībā, Padome eurozonas dalībvalstīm ieteica rīkoties, tostarp, izmantojot atveseļošanas un noturības plānus, lai
- i) 2023. gadā saglabātu parāda atmaksājamību un atturētos no kopējā pieprasījuma visaptverošas stimulēšanas, veidotu labāk mērķorientētus fiskālos pasākumus augsto enerģijas cenu ietekmes mazināšanai un apsvērtu piemērotus veidus, kā samazināt atbalstu, mazinoties enerģijas cenu radītajam spiedienam; ii) uzturētu augstu publisko investīciju līmeni un veicinātu privātās investīcijas zaļās un digitālās pārkārtošanās atbalstam;
 - iii) atbalstītu algu attīstību tādā veidā, lai mazinātu pirktspējas zudumu, vienlaikus ierobežojot otrreizējo ietekmi uz inflāciju, turpinātu uzlabot aktīva darba tirgus politiku un novērstu prasmju trūkumu; iv) uzlabotu uzņēmējdarbības vidi un nodrošinātu, ka enerģijas atbalsts uzņēmumiem ir izmaksu ziņā efektīvs, īslaicīgs un orientēts uz dzīvotspējīgiem uzņēmumiem un ka tas saglabā stimulus zaļās pārkārtošanās realizēšanai; un v) saglabātu makrofinansiālo stabilitāti un uzraudzītu riskus, vienlaikus turpinot darbu pie banku savienības izveides pabeigšanas. 1., 2. un 4. ieteikuma īstenošana Luksemburgai palīdzēs īstenot 2023. gada ieteikumā par eurozonu izklāstīto pirmo, otro, trešo, ceturto un piekto ieteikumu,

AR ŠO IESAKA Luksemburgai 2023. un 2024. gadā rīkoties šādi.

1. Cik drīz vien iespējams, 2023. un 2024. gadā izbeigt spēkā esošos ārkārtas enerģētikas atbalsta pasākumus, saistītos ietaupījumus izmantojot valdības budžeta deficīta samazināšanai. Ja atkal pieaugošu enerģijas cenu dēļ ir nepieciešami jauni atbalsta pasākumi vai ja esošie pasākumi ir jāturpina, nodrošināt, ka šādi atbalsta pasākumi ir orientēti uz neaizsargātu mājāsaimniecību un uzņēmumu aizsardzību, ir fiskāli pieņemami un ka tie saglabā stimulus enerģijas taupīšanai.

Nodrošināt piesardzīgu fiskālo politiku, jo īpaši, ierobežojot valsts finansēto neto primāro izdevumu nominālo pieaugumu 2024. gadā līdz ne vairāk kā 4,8 % ²³.

Saglabāt valsts finansētās publiskās investīcijas un nodrošināt mehānisma dotāciju un citu Savienības fondu efektīvu apguvi, jo īpaši, lai veicinātu zaļo un digitālo pārkārtošanos.

Laikposmā pēc 2024. gada turpināt īstenot vidēja termiņa fiskālo stratēģiju pakāpeniskai un ilgtspējīgai konsolidācijai apvienojumā ar tādām investīcijām un reformām, kas veicina lielāku ilgtspējīgu izaugsmi, lai panāktu piesardzīgu vidēja termiņa fiskālo stāvokli.

Samazināt riskus, kas saistīti ar mājokļu tirgu, jo īpaši, samazinot hipotekāro procentu atskaitījumus un veicot pasākumus apbūvējamas zemes piedāvājuma palielināšanai. Risināt pensiju sistēmas ilgtspējas problēmu ilgtermiņā, jo īpaši, ierobežojot priekšlaicīgas pensionēšanās iespējas un palielinot gados vecāku darba ņēmēju nodarbinātības līmeni. Intensificēt pasākumus, lai efektīvi apkarotu agresīvu nodokļu plānošanu, tostarp, nodrošinot pietiekamu nodokļu uzlikšanu izejošajiem procentu maksājumiem un honorāriem uz nulles un zemu nodokļu jurisdikcijām.

²³ Tiek lēsts, ka tas atbilstu ikgadējam strukturālās budžeta bilances uzlabojumam vismaz 0,3 % apmērā no IKP 2024. gadā, kā aprakstīts 24. apsvērumā.

2. Turpināt atveseļošanas un noturības plāna stabilu īstenošanu un ātri pabeigt *REPowerEU* nodaļas izstrādi, lai strauji sāktu tās īstenošanu. Turpināt kohēzijas politikas programmu ātru īstenošanu ciešā papildināmībā un sinerģijā ar atveseļošanas un noturības plānu.
3. Uzlabot skolu izglītības sistēmas sniegumu un veicināt vienlīdzīgas iespējas visiem skolēniem, jo īpaši, pielāgojot mācīšanu nelabvēlīgā situācijā esošu skolēnu un dažādu valodu izcelsmes skolēnu vajadzībām.
4. Samazināt atkarību no fosilajām degvielām, paātrinot atjaunīgās enerģijas izmantošanu, palielinot elektroenerģijas pārvades jaudu, atvieglot atļauju piešķiršanas procedūras un investējot energoefektivitātē gan dzīvojamo ēku, gan nedzīvojamo ēku sektorā. Palīdzēt pašvaldībām izstrādāt detalizētus vietējos plānus atjaunīgo energoresursu enerģijas, tostarp vēja enerģijas un fotoelementu enerģijas, un centralizētās siltumapgādes un dzesēšanas sistēmu ieviešanai. Turpināt veicināt transporta elektrifikāciju un veikt investīcijas sabiedriskā transporta tīklos un infrastruktūrā. Pastiprināt politikas centienus, kuru mērķis ir nodrošināt un apgūt zaļās pārkārtošanās procesam vajadzīgās prasmes un kompetences.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs / priekšsēdētāja*
